

Конорчук Д. В.,

Державний торговельно-економічний університет

Науковий керівник: Шведова Г. А.,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри

правового забезпечення безпеки бізнесу,

Державний торговельно-економічний університет

м. Київ

СТАТУС СУБ'ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Впровадження воєнного стану є складною та надзвичайно складною ситуацією в житті будь-якої держави. Він передбачає ряд обмежень та змін у функціонуванні суспільства та правопорядку. Однією з таких суттєвих змін під час воєнного стану у кримінальному праві є статус суб'єкта кримінального правопорушення.

Українське законодавство визначає воєнний стан як особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози збройної агресії, нападу, небезпеки державній незалежності та територіальній цілісності України і передбачає створення відповідних органів державної влади, військового командування, органів військового управління, органів місцевого самоврядування та надання їм необхідних повноважень для відвернення загрози, відсічі збройної агресії, забезпечення національної безпеки та усунення небезпеки державній незалежності та територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1]. Відповідно до цього визначення можна визначити те, що під час воєнного стану обмежуються деякі права фізичних та юридичних осіб.

Суб'єктом кримінального правопорушення є осудна фізична особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до цих положень може наставати кримінальна відповідальність [2]. Відповідно до цих визначень можна виділити основні ознаки суб'єктів кримінального правопорушення, а саме: 1) фізичність (тобто, кримінальній відповідальності підлягає лише людина – фізична особа); 2) осудність (у особи присутній психологічний стан, відповідно до якого особа здатна під час учинення кримінального правопорушення усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними (ч.1 ст. 19 КК України); 3) досягнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність: з 16 років настає загальний вік, з 14 років – знижений вік.

Зазвичай до суб'єктів кримінального правопорушення відносять лише цивільне населення, але не слід забувати про військовослужбовців, які також можуть відбувати покарання як суб'єкт кримінального правопорушення. Законодавець України виділяє таке військове кримінальне правопорушення як мародерство – викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених, і відповідно до цього, відповідальність

за нього можуть нести лише військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів [2]. Не слід забувати про те, що для складу даного злочину не є важливим той факт, до якої армії належали убиті чи поранені на полі бою.

Відповідно до Кримінального кодексу України можна визначити критерії для кваліфікації кримінального правопорушення, як мародерства – це чітка локалізація місця вчинення злочину, а саме викрадення майна на полі бою (ділянка де ведуться або велись активні бойові дії, також зона, що перебуває під обстрілом військ) та викрадення майна у мертвих або поранених.

До суб'єктів кримінального правопорушення можуть бути застосовані обтяжуючі обставини, до прикладу алкогольне сп'яніння. Воєнний стан також може бути обтяжуючою обставиною відповідно до законодавства України. КК України визначає, що вчинення кримінального правопорушення з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій є обтяжуючою обставиною. Аналізуючи дані обставини, які обтяжують покарання для суб'єкту кримінального правопорушення, робимо висновок, що за мародерство під час воєнного стану відбувається посилення відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення. Законодавець виніс зміни до КК України щодо посилення відповідальності за мародерство і передбачив збільшення мінімального терміну покарання. Відтепер за чинним законодавством за мародерство встановлено відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років (до внесення змін мінімальний термін становив 3 роки) [3].

Проаналізувавши дану тематику, можна зробити висновок, що під час воєнного стану статус суб'єктів кримінального правопорушення супроводжується низкою значних змін у функціонуванні суспільства та правопорядку, які визначені у законодавстві України. Відповідно, законодавець України ретельно аналізує схожі справи, що були розглянуті вище та не оминає їх стороною, тим самим дані його дії є серйозним підходом під час воєнного стану, що відображають важливість збереження громадської дисципліни і відповідальності осіб, які порушують закони під час воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 20 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 11 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство : Закон України від 03.03.2022 р. № 2117-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-IX#Text>